

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2010/1389
Karar No : 2011/2996

Davacı : Petrol Ofisi A.Ş.

Vekilleri : Av. T. Ufuk Çetiner-Av. Ragıp Topaloğlu
Necatibey Caddesi, Güneşli Apartmanı, Kat:3, No:16/5
Sıhhiye/ANKARA

Davalı : Rekabet Kurumu
Bilkent Plaza, B 3 Blok Bilkent / ANKARA

Vekili : Av. Nagehan Özseyhan- Aynı adreste

İstemin Özeti : Alanya Belediyesi'nin, davacı şirket ile imzalamış olduğu intifa hakkı sözleşmesinin rekabeti engellediğini iddia ederek iptal edilmesi talebiyle yaptığı şikâyetle ilgili olarak verilen 12.01.2010 tarih ve 10-04/53-27 sayılı Rekabet Kurulu kararının; 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 5(a) maddesine göre alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün anlaşmayı grup muafiyeti kapsamı dışına çıkardığı, bu maddenin istisna hükmüne göre, alıcı olan bayinin, anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcı olan dağıtıcıya ait olması durumunda, veya alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürmesi halinde, bayiye getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, söz konusu tesisin bayi tarafından kullanıldığı süreye bağlanabileceği, yani beş yılı aşabileceği, Kurul kararına konu sözleşmelerin anılan istisna kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, istisna hükmünün uygulanması bakımından belirleyici olan hususun, ilişkinin ilk kurulduğu tarihte taraflar arasındaki ilişkinin durumu olduğu, somut olayda önce Alanya Belediyesi'nden 20 yıllık intifa hakkının ihale yoluyla alındığı, sonra üzerindeki istasyonların bayilik sözleşmeleriyle işletildiği, otoparda bulunan tesiste işleticinin istasyonun faaliyete geçtiği 1996 yılından beri Alanya Belediyesi'nin de onayı ile üç defa değiştiği, bu işleticilerden hiçbirinin Alanya Belediyesi ile dikey ilişkinin kurulmasından önceye dayanan bir bağlantılarının olmadığı, Kurul'un dikey ilişkinin başlangıç tarihine göre değil, 2008 tarihli kira ilişkisine göre işlem tesis etmesinin hukuka uygun olmadığı, taşınmazlar üzerinde intifa hakkı 1993 yılında tescil edilmişse de, bu hakkın istasyonların faaliyete geçtiği tarihten itibaren 20 yıl olarak belirlenmesi gerektiği, dağıtıcı ile bayi arasındaki dikey ilişkinin değerlendirilmesi gerekirken, Alanya Belediyesi ile işleticiler arasındaki kira sözleşmelerinin dikey ilişki olarak nitelendirilerek değerlendirme yapılmasının hukuka aykırı olduğu, kararda var olduğu belirtilen Alanya Belediyesi ile Güven Petrol arasındaki işletmecilik sözleşmesinin bulunmadığı, eksik bilgi ve belgeye dayanılarak hatalı olarak verildiği ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

Savunmanın Özeti : 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 5(a) maddesinde belirtilen istisnadan yararlanmanın, ya doğrudan veya alıcıyla hiçbir bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya ait tesis üzerinde ya da bizzat sağlayıcı tarafından alıcıyla hiçbir bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde edilen bir aynı veya şahsi kullanım hakkına konu bir tesiste sürdürülmesi gerektiği, yani malikle hiçbir bağlantısı olmayan başka bir şahsa işlettilmesi şartının arandığı, olayda, davacı şirket ile Alanya Belediyesi tarafından kabul edilen Protokolün 4. maddesine göre, kurulacak istasyonların davacı şirket ve Belediye tarafından birlikte (davacı şirket POAŞ %30, Belediye %70 oranında) işletilmesi, işletmecinin davacı şirket ile birlikte Belediye tarafından birlikte yapılması söz konusu olduğundan, "malikle bağlantısı olmayan" bir işleticilik ilişkisinin bulunmadığının açık olduğu, 2008 tarihi kira sözleşmesinin esas alınmasının hatalı olduğu iddia edilmiş ise de, davacı şirkete 29.05.2013'e kadar muafiyet tanıyan bu belirlemenin davacının lehine olduğu, bayilik ilişkilerinin temelinde Alanya Belediyesi ile davacı şirket arasındaki intifa hakkı sözleşmesi ve imzalanan protokolün bulunduğu, davacı şirket ile arasında kurulan bayilik ilişkisinde, bayilerin arazinin malikinden bağımsız kişiler olmadığı açık olduğundan, davacı şirketin tarafı olduğu dikey anlaşmaların Tebliğin 5. maddesinin(a) bendindeki istisnadan faydalanamayacağı, taraflar arasında süregelen rekabet yasağına dayalı dikey ilişkiye başlangıç teşkil eden ilk anlaşmanın yapıldığı tarihin esas alındığı, bu çerçevede, rekabet yasağının süresi belirlenirken istasyonun faaliyete geçtiği tarihin esas alınmasının yeknesak uygulama yapılmasına engel olacağı, kararın sonuç bölümünde sehven işleticilik sözleşmelerinin Belediye ve Bayiler arasında akdedilmiş olduğu ifadesine yer verildiği belirtilerek hukukî dayanaktan yoksun bulunan davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Zühal Aysun SUNAY'ın Düşüncesi : Davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Berrin KARINCA'nın Düşüncesi: Mülkiyeti Alanya Belediyesine ait taşınmazlar üzerinde Petrol Ofisi A.Ş lehine tesis edilen intifa hakkına ilişkin sözleşmenin rekabeti engellediğinden bahisle Alanya Belediyesince yapılan şikayete ilgili olarak Rekabet Kurulunca verilen 12.1.2010 gün ve 10-04/53-27 sayılı kararın iptali istenilmektedir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesindeki düzenleme ile bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinde ise, maddede sayılan şartların tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği; muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesinin belirli

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; Kurul'un, şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği hükmü getirilmiştir.

Anılan maddenin (a) bendinde de, "...Alıcının anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya ait ise yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir aynı veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdüreceyse alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü sözkonusu tesisin alıcı tarafından kullanıldığı süreye bağlanabilir; şu kadar ki rekabet etmeme yükümlülüğü, bu sürenin beş yılı aşan kısmı bakımından sadece alıcının sözkonusu tesiste yürüteceği faaliyeti kapsar" hükmü yer almıştır.

Rekabet Kurulunca, Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmanın koşullarını belirlemek amacıyla çıkarılan, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ) ile üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.

"Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" ise alıcının (bayinin) anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmıştır.

Bu mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin beş yılı aşması halinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanmayacağı, sözleşmenin Kanun'un 4. maddesine aykırı hale geleceği, öte yandan Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki "muafiyet" belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği" hükmünden hareketle de belli koşulların bulunması halinde belli yükümlülükler getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği görülmüştür.

14.7.2002 gün ve 24815 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 2002/2 sayılı "Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğine 2003/3 sayılı Tebliğ ile eklenen Geçici Maddede, bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde 1. madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekeceği, bu süre içinde anlaşmalara 4054 sayılı Yasanın 4. maddesinde öngörülen yasaklamaların uygulanmayacağı belirtilmiştir.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

Görüldüğü üzere 2003/3 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğin yürürlüğe girdiği 18.9.2003 tarihi itibarıyla bu tarihten önce dağıtıcılar ve bayiler arasında kurulan sözleşmelere yönelik olarak bu sözleşmelerin süresinin Tebliğe uygun hale getirilmesi amacıyla iki yıllık geçiş sürecinin getirildiği, bu sürecin 18.9.2003 tarihinde başladığı ve 18.9.2005 tarihinde sona erdiği, Kurul tarafından geçiş sürecini irdelleyen kararlarında da 18.9.2003 tarihinden önce kurulan bayilik dağıtıcılık ilişkisinin en son 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanacağı, bu tarihten sonra ise gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda 4054 sayılı Yasanın 4. maddesi uyarınca işlem tesis edileceği açıktır.

Bu kararlarda, bayi ile dağıtıcı arasında kurulan ilişkide rekabet yasağının süresi sektörde rekabetin sağlanması açısından büyük önem taşıdığından Tebliğin 5. maddesinin (a) bendi ile rekabet yasağı içeren dikey anlaşmaların beş yılı aşması halinde bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı karara bağlanmıştır. Akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturduğundan, özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tespitin sözleşmenin süresine bağlı olması işletme ve intifa sözleşmesi arasındaki bağlantının ortaya konulması gerekmektedir.

Uyuşmazlık konusu olayda da, davacı Alanya Belediyesine ait iki ayrı taşınmaz üzerinde POAŞ bayisi olarak 20'şer yıl süre ile faaliyet göstermek üzere akaryakıt istasyonu işletildiği, Saray Mahallesi, 15 pafta, 29 ada, 40 parselde kayıtlı taşınmaz itibarıyla POAŞ ile Feyaş Petrol arasındaki 8.2.1995 tarihli işletme sözleşmesi ve bu sözleşme ile bağlantılı 28.7.1993 tarihli intifa sözleşmesinden oluşan rekabet yasağına dayalı bir dikey ilişkinin mevcut olduğu, ayrıca Alanya Belediyesi ile Feyaş Petrol arasında 40 parseldeki taşınmazın akaryakıt istasyonunun isabet ettiği kısım itibarıyla Feyaş Petrol'e kiralanmasına ilişkin 8.2.1995 tarihinde 20 yıl süre ile geçerli olmak üzere kira sözleşmesi imzalandığı, belediye ile işletici arasındaki ilk kira ilişkisinin ise, Feyaş Petrol ünvanıyla işletilmeden önce Atilla Kollektif şirketi adı altında işletilmekte iken 1991 yılında kurulduğu, dolayısıyla taraflar arasındaki rekabet yasağına dayalı bu iktisadi ilişkinin, ilk anlaşma 18.9.2005 tarihinden önce imzalanmış ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşmış olduğundan azami hadde indirme ilkesi gereğince 18.9.2010 tarihine kadar grup muafiyetinden yararlanacağı, bu tarihten itibaren intifa hakkı çerçevesinde bayilerin yeniden sözleşme yapmaya zorlanması halinde 4054 sayılı Yasanın 4. maddesi hükmü gereğince işlem tesis edilebileceği görülmüştür.

Öte yandan, yine mülkiyeti Alanya Belediyesine ait Saray Mahallesi, 15 pafta, 43 ada, 50 parselde kayıtlı diğer taşınmaz üzerinde de POAŞ lehine 29.7.1993 tarihli intifa hakkı tesis edildiği, POAŞ ile Güven Petrol arasında 25.11.2005 tarihinde beş yıl süre ile geçerli olmak üzere bayilik sözleşmesi, Alanya Belediyesi ile Güven Petrol arasında da 29.5.2008 tarihinde 5 yıl 6 ay süre ile kira sözleşmesi imzalandığı, dolayısıyla taraflar arasındaki mevcut dikey ilişkinin kira sözleşmesinin imzalandığı 29.5.2008 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinin 5/a maddesinde yer alan istisna hükmünden yararlanabileceği, bu tarihten itibaren de mevcut kira sözleşmesinin etkisiyle dikey ilişkinin istisna kapsamından çıkacağı ve en fazla 5 yıl süreyle 29.5.2013 tarihine kadar grup muafiyeti kapsamında olacağı görülmüştür.

Dava konusu Rekabet Kurulu Kararının da bayilik sözleşmeleriyle bu sözleşmeye süre yönünden etkisi bulunabilen intifa hakkı, kira sözleşmesi ve kredi sözleşmesi gibi sözleşmeleri birlikte değerlendirerek kurulan ilişkilerin sektörü rekabete kapama etkisinin ortadan kaldırılması amacıyla ve bu alanda rekabetin tesisine yönelik olarak alındığı anlaşıldığından, hukuka uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Her ne kadar işletme sözleşmelerinin POAŞ ile bayiler arasında imzalandığı, buna karşın dava konusu kararın sonuç bölümünde, işletme sözleşmelerinin Belediye ile bayiler arasında akdedildiğinin belirtildiği görülmekle birlikte, bu yanlışlık kararı sonucu itibariyle sakatlar nitelikte değildir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, duruşma için taraflara önceden bildirilmiş bulunan 21.06.2011 tarihinde, davacı vekili Av. Ragıp Topaloğlu'nun ve davalı idare vekili Av. Nagehan Özseyhan'ın geldikleri, Danıştay Savcısı'nın hazır olduğu görülmekle açık duruşmaya başlandı. Taraflara usulüne uygun olarak söz verilerek dinlendikten ve Danıştay Savcısı'nın düşüncesi alındıktan sonra taraflara son kez söz verilerek duruşma tamamlandı. Dava dosyası incelenip, gereği görüldü;

Dava; Alanya Belediyesi'nin, davacı şirket ile imzalamış olduğu intifa hakkı sözleşmesinin rekabeti engellediğini iddia ederek iptal edilmesi talebiyle yaptığı şikâyetle ilgili olarak verilen 12.01.2010 tarih ve 10-04/53-27 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinde, "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

Bu haller, özellikle şunlardır:

a) Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,

b) Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,

c) Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

d) Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,

e) Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması,

f) Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi..." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümle, belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı bulunarak açıkça yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinde ise, maddede sayılan şartların tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği; muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; Kurul'un, şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği hükmü getirilmiştir.

Rekabet Kurulunca, Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmanın koşullarını belirlemek amacıyla çıkarılan, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliğleri ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ) ile üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuş; "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü", alıcının (bayinin) anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmış; Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin büyük önem taşıdığı ve süresi belirsiz olan veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün belli istisnalar dışında mümkün olmadığı belirtilerek, bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmış; yine aynı madde içinde rekabet etmeme yükümlülüğünün beş yıllık süreyi aşacak şekilde zimnen yenilenebileceğinin kararlaştırılması halinde de, rekabet etmeme yükümlülüğünün belirsiz süreli hale geleceği, alıcı olan bayinin, anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcı olan dağıtıcıya ait ise, yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürecektse, bayiye getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, söz konusu tesisin bayi tarafından kullanıldığı süreye bağlanabileceği, başka bir anlatımla beş yılı aşabileceği kurala bağlanmış; Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz'un 32.-40. maddelerinde ise rekabet etmeme yükümlülüğünün nasıl uygulanacağı örnekleriyle birlikte açıklanmıştır.

Belirtilen mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin belirsiz olması ya da beş yılı aşması halinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanmayacağı, başka bir anlatımla sözleşmenin Kanun'un 4. maddesine aykırı hale geleceği, öte yandan Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki "muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği" hükmünden hareketle de belli koşulların bulunması halinde belli yükümlülükler getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği anlaşılmaktadır.

Bu konuyla ilgili olarak Tebliğ'in 5. maddesinin ikinci fıkrasında, alıcı olan bayinin, anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcı olan dağıtıcıya ait olması durumunda, veya alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürmesi halinde, bayiye getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, söz konusu tesisin bayi tarafından kullanıldığı süreye bağlanabileceği, yani beş yılı aşabileceği hükme bağlanmıştır.

Öte yandan, 18.09.2003 tarih ve 25233 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2003/3 sayılı Tebliğ'le Tebliğ'e "Bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için, bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yukarıdaki 1 inci madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde öngörülen yasaklama uygulanmaz." yönünde geçici madde eklenmiştir.

Akaryakıt dağıtım sektöründeki dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunluğunun belirlenmesine yönelik Rekabet Kurulu'nun 15.11.2006 tarih ve 06-84/1059-306 sayılı kararıyla rekabet yasağı yönünden yukarıda getirilen ve geçici madde ile belirlenen geçiş dönemi incelenerek; beş yıl olarak belirlenen rekabet yasağının, 2003/3 sayılı Tebliğ ile teşebbüslerin mevcut anlaşmalarını iki yıl içerisinde bu değişikliğe uygun hale getirilmesinin kurala bağlandığı, mevcut sözleşmelerdeki bu değişikliklerin hangi surette yapılacağı ve

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

bunların kalan uygulama sürelerinin nasıl belirleneceği konusuna Rekabet Kurulu'nun 26.01.2006 tarih ve 06-04/55-13 sayılı kararında açıklık getirildiği, buna göre; 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve rekabet etme yasağı süresi beş yılı aşan sözleşmelerden 18.09.2005 tarihi itibarıyla uygulama süresinin beş yıldan az olanlarda herhangi bir değişiklik yapmaya gerek olmayıp, bunların süresinin sonuna kadar geçerli olduğu, 18.09.2005 tarihi itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan sözleşmelerin 18.09.2010 tarihine kadar geçerli olup sözleşme tadillerinin buna göre yapılması gerektiği, 18.09.2005 tarihi itibarıyla rekabet yasağının süresi beş yılı geçenlerin, imzadan itibaren "en yüksek yasal hadde indirilmekte" ve beş yıllık azami süre dolana kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'in öngördüğü koşulları sağladığı sonuçlarına varılmıştır.

Görüldüğü üzere, 2003/3 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği 18.09.2003 tarihi itibarıyla, bu tarihten önce dağıtıcılar ile bayiler arasında kurulan sözleşmelere yönelik olarak, bu sözleşmelerin süresinin Tebliğ'e uygun hale getirilmesi amacıyla iki yıllık geçiş sürecinin getirildiği, Kurul tarafından geçiş sürecini irdelleyen kararlarında da, 18.09.2003 tarihinden önce kurulan bayilik-dağıtıcı ilişkisinin, en son 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanacağı, bu tarihten sonra ise gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edileceği anlaşılmaktadır.

Dairemizin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararı ile Rekabet Kurulu'nun 02.10.2003 tarih ve 03-64/770-356 sayılı kararında da belirtildiği üzere; akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/ıntifa hakları oluşturmaktadır. Özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tesbitin sözleşmenin süresine bağlı olması, işletme ve kira sözleşmesinin arasındaki bağlantının ortaya konulmasını gerektirmektedir.

Uygulamada; akaryakıt sektöründe sağlayıcı/dağıtıcı ile bayi arasında akaryakıt satış ve servis istasyonlarına ilişkin işletme sözleşmesi yapıldığı, dağıtıcının öncelikle mülkiyeti bayilere ait olan yerleri uzun süreler için (15-20 yıl) kiraladığı ve tapuya şerh verdirerek bu hakkını güçlendirdiği, daha sonra kiraladığı yerlerin maliklerine bu yerlerde satış/servis istasyonu işletme hakkını tanıdığı, dolayısıyla, dağıtıcı ile bayiler arasındaki hukukî ilişkinin temelini, işletme sözleşmesi ve kira sözleşmesi olmak üzere iki ayrı sözleşme oluşturduğu, başka bir anlatımla, dağıtıcının öncelikle araziye sahibi olan bayiden uzun süreliğine kiraladığı, daha sonra aynı bayiye istasyonun işletmesini verdiği, işletme sözleşmesinin ve kira sözleşmesinin bazı maddelerinin bu iki sözleşme arasındaki ilişkiyi ortaya koyduğu, böylece, şerh edilmiş kira sözleşmeleri ile bayinin işletme sözleşmelerini feshetmesinin önlenmesi ve dağıtıcı tarafından yapılmış olan yatırımların bir tür teminat altına alındığı, bayi işletme sözleşmesini feshetse bile, dağıtıcının şerh edilmiş kira sözleşmeleri sayesinde kira sözleşmesi süresince kiracının sahip olduğu hakları elinde bulundurabildiği ve başkasına

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

verebildiği anlaşılmaktadır.

Belirtilen nedenlerden hareketle, sektördeki bir bayinin dağıtıcısını şikâyeti sonucunda alınan Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılan dava sonucu Dairemizin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararında; işletme sözleşmesinin birer yıl süreli yapıldığı ve bu sözleşmenin dağıtıcı tarafından tek taraflı olarak feshedildiği anlaşılmakla birlikte, kira sözleşmesinin işletme sözleşmesine olan etkisi nedeniyle işletme sözleşmesi de kira sözleşmesiyle birlikte 2017 yılı itibarıyla sona erecek olduğundan, taraflar arasında imzalanan işletme sözleşmesinin süresinin belirsiz hale geldiği yolunda ciddi bulguya ulaşıldığı, bu durumda, Tebliğ hükümleri uyarınca, belirsiz bir süre için veya beş yıldan daha uzun bir süre için anlaşma yapılarak bayiye rekabet etmeme yükümlülüğünün getirilmesi, anlaşmayı Tebliğ dışına çıkarılabileceğinden, şikâyete konu olan işletme sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine uygunluk denetiminin yapılması gerektiği gerekçesiyle Rekabet Kurulu kararının iptaline karar verilmiş, bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; mülkiyeti Alanya Belediyesi' ne ait olan Saray Mahallesi 15 pafta, 29 ada, 40 parselde kayıtlı taşınmazın, akaryakıt istasyonunun isabet ettiği 1975 m²'lik kısmı ile Saray Mahallesi 15 pafta, 43 ada, 50 parselde kayıtlı taşınmazın, akaryakıt istasyonunun isabet ettiği 1485 m²'lik kısmı için davacı şirket lehine 20'şer yıl süreyle geçerli olmak üzere 29.07.1993 tarihinde 2.000.000 (ikimilyon) TL.'sı bedelle intifa hakkı tesis edildiği, davacı şirket ile Feyaş Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş. (Feyaş Petrol) arasında 20 yıl süreyle geçerli olmak üzere 08.02.1995 tarihinde "İşleticilik Sözleşmesi" imzalandığı, ayrıca, Alanya Belediyesi ile Feyaş Petrol arasında yukarıda belirtilen taşınmazlardan Saray Mahallesi 15 pafta, 29 ada, 40 parselde kayıtlı taşınmazın 1975 m²'lik kısmının Feyaş Petrol'e kiralanmasına ilişkin 08.02.1995 tarihinde 20 yıllık süre için geçerli olmak üzere "Kira Sözleşmesi" imzalandığı, kira sözleşmesinin Hususi Şartlar bölümünde söz konusu akaryakıt istasyonunun yukarıda belirtilen intifa sözleşmesi, işleticilik sözleşmesi ve Belediye ile davacı şirket arasında imzalanmış olan ekli protokol ile belediye meclis kararı uyarınca işletileceğinin hükme bağlandığı, kira sözleşmesinin eki niteliğindeki protokol (davacı şirket ve Belediye arasında imzalanan) uyarınca, kurulacak istasyondan elde edilecek gelirlerin %30 davacı şirket, %70 Belediye payı olmak üzere yönetileceği, diğer taşınmaz olan Saray Mahallesi 15 pafta, 43 ada, 50 parselde kayıtlı taşınmazın akaryakıt istasyonunun isabet ettiği 1485 m²'lik kısmına ilişkin ise Güven İnşaat Petrol Ürünleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (Güven Petrol) ile davacı şirket arasında 25.11.2005 tarihinde 5 yıl süreyle geçerli olmak üzere bayilik sözleşmesi imzalandığı, bayinin Güven Petrol tarafından devredilmesi üzerine anılan taşınmaz üzerinde Göçmentürk Dayanıklı Tüketim Malları Ticaret Turizm Limited Şirketi ile davacı şirket arasında kira ilişkisi kurularak 11.08.2009 tarihinde bayilik sözleşmesi yapıldığı anlaşılmaktadır.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

Olayda, Alanya Belediyesi tarafından davacı şirket ile Alanya Belediyesi arasında imzalanmış olan intifa hakkı sözleşmesinin iptal edilmesi talebiyle şikayet başvurusunda bulunduğu, başvuru üzerine verilen dava konusu 12.01.2010 tarih ve 10-04/53-27 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile; söz konusu dikey anlaşmaların 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" başlıklı 5. maddesi kapsamında grup muafiyetinden yararlanacağı sürelerin belirlenmesinden önce, malik Belediye tarafından 1993 yılında davacı şirket lehine tesis edilmiş bir intifa hakkı mevcutken, çıplak mülkiyet hakkı sahibi olan Belediye'nin, 1995 yılında (diğer taşınmaz bakımından 2008 yılında) aynı taşınmaz üzerinde bayiler ile ayrıca kira sözleşmesi akdetmesi yönündeki tasarrufunun özetle değerlendirildiği, bu değerlendirmede, Türk Medeni Kanunu'nun 806. maddesi uyarınca eğer sözleşmede aksine hüküm yoksa veya durum ve koşullardan hak sahibince şahsen kullanılması gerektiği anlaşılıyorsa, intifa hakkı sahibi, bu hakkın kullanılmasını başkasına devredebileceği, söz konusu olaya bakıldığında, kira sözleşmelerinde kira bedelinin %70'inin Belediye'ye, %30'unun davacı şirkete ödeneceğinin düzenlendiği ve davacı şirketin belirtilen protokolün tarafı olarak ve söz konusu kira paylarını alarak kira sözleşmelerine muvafakat ettiği, böylece taşınmazların üzerinde intifa sözleşmesi kapsamında elde ettiği hakların, istasyonun ticari koşullar çerçevesinde işletilebilmesine zemin hazırlayan diğer sözleşmelerde belirlenen esaslar çerçevesinde bir anlamda işleticiye devrettiği sonucuna ulaşıldığı, nitekim, taşınmazı bizzat kullanan ve istasyonu işleten "işletici" hem belediyeye hem de davacı şirkete kira ödemeye devam ettiği, bu sözleşmelerin bütününden oluşan uyumsuzluk konusu dikey ilişkilerin Tebliğ'de yer alan istisnadan yararlanıp yararlanamayacağına ilişkin değerlendirmenin, bu tespit dikkate alınarak yapılması gerektiği, olaya bakıldığında, bir taraftan intifa hakkı verilirken, diğer taraftan malik Belediyenin bayilerle kira sözleşmesi akdettiği ve söz konusu kira sözleşmelerinde istasyonların %30 davacı şirket, %70 Belediye payı olmak üzere işletileceğinin hükme bağlandığı, sağlayıcı olarak davacı şirketin de söz konusu istasyonların kira sözleşmesi kapsamında işleticiler tarafından kullanılmasına kira bedelinin %30'u karşılığında rıza gösterdiğinin anlaşıldığı, söz konusu istasyonların kontrolünün tümüyle davacı şirkete geçtiği ve sonuç itibarıyla dikey bütünleşik bir yapı olduğu sonucuna ulaşıldığından, Tebliğ'de yer verilen istisna hükmünden faydalanılmasının mümkün olmadığı kanaatine varıldığı, bu sonucun her iki istasyon için farklılık göstermediği, zira sözleşme tarihlerine bakıldığında, Belediye ile Güven Petrol arasındaki kira sözleşmesinin intifa hakkı tesisinden (1993 yılından) sonra, 29.05.2008 tarihinde akdedildiği görülmekle birlikte, kontrol unsurunun bu tarihe kadar davacı şirkette olduğu ve dikey ilişkinin bu tarihe kadar istisna hükmünden yararlandığı, bu tarihten sonra ise kira sözleşmesinin de etkisiyle dikey ilişkinin istisna kapsamından çıktığı sonucuna ulaşıldığı, başvuru konusu sözleşmelerin alıcı ve malik arasında herhangi bir bağlantının olmaması yönündeki ikinci koşul bakımından değerlendirildiğinde, Feyaş Petrol yetkilisi ile Belediye arasındaki kira ilişkisi, davacı şirkete intifa hakkı tanınmasından önce

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

1991 yılında kurulmuş olduğundan davacı şirket tarafından, malik Belediye ile bağlantısı olan bir şirketle bayilik ilişkisi kurulduğunun görüldüğü, bu açıdan da Tebliğ'de yer alan istisnadan yararlanılmasının mümkün olmadığı, diğer parselde yer alan istasyon bakımından ise, Belediye ile Güven Petrol arasındaki ilişkinin kira sözleşmesinin akdedildiği tarihte (29.05.2008) kurulmuş olduğu, bu çerçevede Belediye ile Feyaş Petrol arasında imzalanmış olan 08.20.1995 tarihli işleticilik sözleşmesi ve bununla bağlantılı 28.07.1993 tarihli intifa sözleşmesinden oluşan dikey ilişki, ilk anlaşma 18.09.2005 tarihinden önce akdedilmiş ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşmış olduğundan, azami hadde indirme ilkesi gereğince 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyeti kapsamında olduğu sonucuna varıldığı, 18.09.2010 tarihine kadar taraflar müzakere ederek mevcut sözleşmeleri sonlandırmak suretiyle, beş yılı aşmayacak şekilde yeni bayilik sözleşmesi ve bu süre ile uyumlu olarak yeni intifa sözleşmesi akdedebileceği, bu tarihten sonra taraflar arasında akdedilmiş olan bayilik sözleşmesi ve onunla bağlantılı intifa sözleşmesinden oluşan "rekabet yasağına dayalı dikey ilişki"nin her iki tarafın açık iradesi olmaksızın uzatılmaya zorlanması ya da bu süre sonunda rekabet etmeme şartına son verilmesini engelleyen herhangi bir durum olması halinde, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edilebileceği, Belediye ile Güven Petrol arasında imzalanmış olan 25.11.2005 tarihli İşleticilik Sözleşmesi ve bununla bağlantılı 28.07.1993 tarihli intifa sözleşmesinden oluşan dikey ilişkinin ise, Belediye ile Güven Petrol arasında imzalanan kira sözleşmesi tarihi olan 29.05.2008 tarihine kadar istisna hükmünden faydalandığı ve bu tarihte istisna kapsamından çıktığı, bu nedenle söz konusu dikey ilişkinin 29.05.2008 tarihinden itibaren en fazla 5 yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanabileceği, bu tarihten itibaren muafiyet koşullarının ortadan kalkacağı, diğer taraftan başvuru dilekçesinde talep edilen intifa hakkının terkinin ve %30 oranındaki gelir payının iptali konularında karar verme yetkisinin ise Hukuk Mahkemelerinin görev alanı içinde bulunduğuna karar verilmiştir.

Görüldüğü gibi getirilen rekabet yasağının süresi bayi ile dağıtıcı arasında kurulan ilişkinin sektörde rekabetin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendi ile rekabet yasağı içeren dikey anlaşmaların süresinin, belirsiz süreli veya beş yılı aşması halinde bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmış bulunmaktadır. Ancak, akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturmaktadır. Özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tesbitin sözleşmenin süresine bağlı olması, işletme ve kira sözleşmesinin arasındaki bağlantının ortaya konulmasını gerektirmektedir. Yargı kararında gerekçe haline gelen bu durumu dikkate alan Rekabet Kurulu tarafından, bayilik sözleşmeleriyle bu sözleşmeye süre yönünden etkisi bulunan protokolün, intifa hakkı sözleşmelerinin ve kira sözleşmelerinin birlikte değerlendirilerek, bayi ile dağıtıcı arasında kurulacak ilişkinin sektörü rekabete kapama

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/1389

Karar No : 2011/2996

etkisinin ortadan kaldırılması ve her beş yılda bir bayinin başka bir dağıtıcıyla çalışabilmesi amacıyla, bu alanda rekabetin tesisine yönelik olarak, Belediye, davacı şirket ve bayiler arasında birbiriyle bağlantılı ilişkiler çerçevesinde akdedildiği anlaşılan uyuşmazlık konusu dikey anlaşmalara Dairemiz kararları ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak muafiyet tanıyan dava konusu kurul kararında hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Ayrıca, her ne kadar işletme sözleşmelerinin davacı şirket ile bayiler arasında imzalandığı, buna karşın dava konusu kararın sonuç bölümünde, işletme sözleşmelerinin Belediye ile bayiler arasında akdedildiğinin belirtildiği görülmekle birlikte, bu yanlışlık kararı sonucu itibariyle sakatlar nitelikte bulunmadığından davacının bu iddiası ve diğer iddiaları yerinde görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; davanın reddine, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 2.200,00-TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, aşağıda dökümü yapılan 147,90-TL yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, artan posta ücretinin istemi halinde davacıya iadesine, 21.06.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Turan	Taci	Gürsel	Hamza
ÖZTÜRK	KARAKAYA	BAYHAN	MEKİK	EYİDEMİR

Yargılama Giderleri :

Başvuru Harcı	: 26,25.-TL
Karar Harcı	: 35,50.-TL
YD Harcı	: 28,15.-TL
Posta Gideri	: <u>58,00.-TL</u>
Toplam	: 147,90.-TL